

УДК [01+02]:316.77“20”

**ДИСЕРТАЦІЙНІ ДОСЛІДЖЕННЯ
З БІБЛІОТЕКОЗНАВСТВА ТА БІБЛІОГРАФОЗНАВСТВА В УКРАЇНІ (2008-2011)**

Л.А. Литвинова

Розглянуто основні напрями дисертаційних досліджень із бібліотекознавства та бібліографознавства, які були захищені за спеціальністю 27.00.03 – Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство.

Ключові слова: дисертація, бібліотекознавство, бібліографознавство, соціальні комунікації.

**DISSERTATION RESEARCHES IN LIBRARY AND BOOK SCIENCES IN UKRAINE
(2008-2011)**

L.A. Lytvynova

The article analyzes the main directions of dissertation researches in library science and bibliography that were defended for specialty 27.00.03 – Book Science, Library Science, Bibliography.

Keywords: dissertation, Library Science, Bibliography, Social Communication.

На початку XXI ст. зростає значущість наук документально-комунікаційного циклу, фундамент якого становлять дисципліни, що досліджують інформаційну діяльність, в основі якої лежать різні документні форми. У першу чергу до них відносяться книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство, які об'єднані в одну наукову спеціальність, що дозволяє комплексно розглядати проблеми розвитку даних наукових дисциплін і формування їхніх теоретико-методологічних аспектів, та віднесені у галузь наук “соціальні комунікації” [1] (до 2007 р. наукова спеціальність “Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство” була локалізована в науковому напрямі “Історичні науки” з можливістю захисту дисертацій з історичних, філологічних та педагогічних наук [2]).

Сучасна наука розвивається в рамках різноманітних моделей – структурної, демографічної, соціологічної, гносеологічної тощо – засобами НДГКРів, НДРів, дисертацій. В умовах інформаційного суспільства актуалізується цінність кожного з наявних засобів, як показників розвитку науки в державі, рейтингу установ науки (ВНЗ і НДІ).

Мета даної статті – розглянути основні напрями дисертаційних досліджень із бібліотекознавства та бібліографознавства, які були захищені за спеціальністю 27.00.03 – Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство.

У спеціальній літературі дається таке визначення дисертації: “Дисертація на здобуття наукового ступеня є кваліфікованою науковою працею, виконаною особисто здобувачем у вигляді спеціально підготовленого рукопису або опублікованої монографії [3]”. Проте, характерною особливістю сучасного періоду є та умова, що ефективний розвиток економіки України потребує активізації інноваційних процесів, що дозволяють вести безперервне оновлення й інтенсивний розвиток виробництва на базі освоєння та реалізації новітніх досягнень науки і техніки. Звісно, необхідно вести мову про зміну парадигми дисертаційної роботи: вона повинна стати конкурентоздатною науковою продукцією. Таким чином, сьогодні в дисертаціях важливо розкривати рішення проблем, поставлених ринковою економікою, новими соціально-економічними умовами.

За 2008 – 2011 рр. за спеціальністю 27.00.03 – Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство захищено (станом на 01.10.2011 р.) 39 кандидатських та докторських дисертацій: 2008 р. – 9, 2009 р. – 9, 2010 р. – 13, 2011 р. – 8. Основна частина робіт висвітлює проблеми бібліотекознавства та бібліотечної справи – 24 (61,5 %); майже в 2,7 рази менше дисертацій із книгознавства та книжкової справи – 9 (23 %), найменша кількість досліджень із бібліографічної діяльності та бібліографознавства – 6 (15,5 %).

Порівняно з даними кінця ХХ ст., можна відмітити, що провідні на той момент наукові школи (Київ, Харків) зберегли свої позиції. Це особливо підкреслює цінність традицій, професійних колективів, а також складність швидкого розвитку наукових напрямів на малопідготовленому ґрунті.

За досліджуваний період захищено 24 дисертаційних робіт із бібліотекознавства: 7 – 2008 р., 5 – 2009 р., 11 – 2010 р. та 3 – 2011 р. (тобто, в середньому 6 дисертацій за рік), а з бібліографознавства 2 – 2010 р. та 4 – 2011 р.

За 2008 – 2011 рр. лави спеціалістів-бібліотекознавців бібліотечно-інформаційної галузі поповнили 22 кандидати наук (14 – із соціальних комунікацій, 8 – з історичних наук) та 4 доктори наук (3 – із соціальних комунікацій, 1 – з історичних наук).

Розгортання нового етапу суспільного розвитку, який дістав назву інформаційного суспільства, набуло глобального характеру і ґрунтується на інформатизації всіх сфер

суспільного життя, модернізації виробничої бази, використанні документно-інформаційних ресурсів у системі суспільного виробництва. Інформаційне суспільство створює метасистемні умови перетворень у всіх сферах суспільного життя, в тому числі і в бібліотечній, в якій нині виникають нові форми організації діяльності, відбуваються процеси диверсифікації, зміни в технологічній, кадровій, управлінській складових функціонування, тобто, тенденції, які вже отримали назву трансформаційних змін. Водночас бібліотека як складова сучасної системи соціальних комунікацій не завжди відповідає вимогам інформаційного суспільства. Проблема соціальної значущості й відповідності бібліотек реаліям інформаційного суспільства з його глобальними перевагами є однією з основних у сучасному бібліотекознавстві. Тому, майже в половині дисертаційних робіт, захищених у Харківській державній академії культури, розглядається трансформація бібліотечної діяльності та роль бібліотек у формуванні нової комунікативної реальності. Це дослідження, в яких розроблено теоретико-методологічні засади управління інноваційним розвитком бібліотек України за умов їхнього функціонування на документно-інформаційному й інформаційно-когнітивному рівнях соціальних комунікацій [4], теоретично обґрунтовано процеси коеволюційного¹ розвитку бібліотеки і системи наукової комунікації в умовах посилення пріоритетів науки як сфери інтелектуалізації суспільних відносин [5], обґрунтовано теоретико-організаційні засади виховної діяльності бібліотек ВНЗ за умов розширення їхніх соціально-комунікаційних функцій і утворення єдиного інформаційно-комунікаційного простору освіти [6], розроблено теоретичні та методологічні засади управління професійно-діяльнісним середовищем бібліотек, оновлено зміст наукової організації праці й охорони безпеки життєдіяльності працівників бібліотек за умов інформатизації [7], сформовано теоретико-методологічні засади адаптації комунікаційних технологій до бібліотечної діяльності в умовах інформаційного суспільства [8] і т. ін. Перспективи та напрями стратегічного розвитку бібліотек, обґрунтовані в дисертаціях даного спрямування, сприятимуть прискоренню процесу самоідентифікації бібліотечно-інформаційних фахівців, інтеграції бібліотек України до інформаційного ринку та світового інформаційного простору. Крім того, наукові положення та висновки, методологічні принципи даних досліджень можуть стати підґрунтям для подальших наукових розробок у галузі соціальних комунікацій, бібліотекознавства та соціальної інформатики.

Інформаційне забезпечення науково-дослідного, виробничого, навчально-виховного процесів розвитку суспільства було і залишається пріоритетними завданнями у діяльності бібліотек усіх типів і видів. Зміни в соціально-економічному, політичному та державному

¹ У даному контексті коеволюційні процеси – взаємопов'язані та взаємозалежні процеси розвитку бібліотек, науки і наукових комунікацій.

устрої держави неодмінно відбиваються у формі і змісті інформаційного обслуговування різних категорій користувачів бібліотеки. Таким чином, бібліотечний інститут постійно знаходиться в пошуку нових механізмів та способів реалізацій своїх родових функцій. Тому, саме технології інформаційного обслуговування, на відміну від внутрішніх виробничих процесів бібліотеки, найбільше піддаються інноваційним тенденціям і впливам, які виникають як у суспільстві загалом, так і генерують у бібліотечному середовищі. Дослідження інноваційних складових у технологіях інформаційного обслуговування, що були проведені О. Ісаєнком у провідних бібліотеках країни, є цікавими для розвитку сучасної бібліотечної установи і, що важливо, вказують на низку проблем і прогалин, які мають місце в організаційно-управлінському, науково-методичному, матеріально-технічному, технологічному та кадровому забезпеченні процесів інформаційного обслуговування користувачів бібліотек. Розроблена дисертантом комплексна трьохкомпонентна модель інформаційного обслуговування сучасної бібліотеки за своїм змістом є формою організаційно-методичного та управлінсько-виконавського забезпечення діяльності бібліотечної установи, а також комплексним і органічним поєднанням численних напрямів, форм та видів інформаційного обслуговування сучасного користувача і може стати у пригоді на всіх етапах процесу організації та вдосконалення системи обслуговування бібліотеки будь-якого типу і виду [9].

Оскільки, основною метою бібліотечної діяльності стає формування бібліотечно-інформаційного простору на засадах сучасних технологій та телекомунікацій, що передбачає колективне створення та використання спільних ресурсів, тому в сучасних умовах виникає потреба в зміцненні інформаційної взаємодії між бібліотеками на основі перспективних інформаційних технологій та стандартів. У зв'язку з цим, дисертаційна робота Т. Костирко присвячена вивченню структури, змісту та компонентів інформаційно-ресурсної бази освіти за рівнями ресурсів: міжнародними, національними, спеціалізованими, регіональними; визначенню нормативно-правових засад інформаційно-бібліотечних корпоративних систем; визначенню тенденцій взаємодії бібліотек вищих навчальних закладів України, що дозволяє встановити шляхи вдосконалення інформаційного забезпечення освітнього процесу в умовах інформаційного суспільства. Комплексний аналіз бібліотечно-інформаційних ресурсів бібліотек вищих навчальних закладів регіонального рівня надає можливість узагальнення методичних знань про корпоративну діяльність бібліотек вищих навчальних закладів, визначенню її організаційно-структурних та функціонально-змістовних засад, управлінсько-методичного супроводження ресурсної бази інформаційного забезпечення освіти. При розгляді тенденцій формування єдиного науково-освітнього простору України, дослідниця зазначає, що бібліотеки вищих навчальних закладів виступають як важливий інструмент освітнього процесу. Інформаційно-освітнє середовище

бібліотек розглядається як частина системи безперервної освіти, як поєднання всіх ресурсів, незалежно від відомчого підпорядкування, умов і засобів розповсюдження інформації, а доступ користувачів до інформації навчально-методичного та організаційного характеру забезпечується шляхом створення єдиного інформаційно-комунікаційного простору [10].

Обґрунтуванню напрямів підвищення ефективності комерціалізації бібліотечно-інформаційної діяльності бібліотек України, які охоплюють механізми нормативно-правового регулювання, внутрішньобібліотечного управління, а також виробництва інформаційно-аналітичних продуктів і послуг, присвячена робота М. Соловйової. Запропоновані автором шляхи підвищення ефективності комерціалізації бібліотечно-інформаційної діяльності дозволять керівникам конкретизувати завдання бібліотек стосовно можливостей, форм і методів комерційної діяльності, спрямованих на інноваційний розвиток та створення комфортного інформаційного середовища бібліотек [11].

Проблема ефективного освоєння, використання інформаційних ресурсів у період переходу суспільства до інформаційного етапу його розвитку набуває особливого значення, потребує глибокого наукового осмислення. У цьому контексті в роботі В. Медведєвої проаналізовано досвід Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського (далі – НБУВ) в процесі перетворення її в сучасний науково-інформаційний комплекс загальнонаціонального значення на базі впровадження новітніх інформаційних технологій, що підвищили ефективність традиційних форм бібліотечної роботи і дали імпульс розвитку новим можливостям, заснованим на комп'ютеризації, передових форм організації праці. Особлива увага приділена узагальненню практики діяльності спеціального підрозділу НБУВ, орієнтованого на виробництво власних інформаційних та аналітичних продуктів бібліотеки відповідно до запитів корпоративних користувачів – Служби інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади [12].

Активізація процесу забезпечення потреб державних органів, громадян і юридичних осіб в отриманні правової інформації на базі використання бібліотечними установами електронних інформаційних технологій, систем і мереж, що дозволяють здійснювати створення, формування, накопичення, обробку, організацію (систематизацію) і видачу користувачу правової інформації, викликана тим, що її застосування сьогодні охоплює весь спектр суспільних відносин. Актуальність вказаних питань набуває особливого значення у зв'язку з повсюдним поширенням глобальних комунікацій у суспільстві та здійснює значний вплив на розвиток культури, економіки та політики, забезпечення цивільних прав і міжнародний інформаційний обмін. На вирішення цього завдання і спрямовані дисертаційні роботи Н. Іванової та І. Коваленко. Видаються цікавими запропоновані Н. Івановою засоби структуризації даного виду інформації при формуванні відповідних бібліотечних баз даних

за характерними ознаками інформаційних ресурсів, що дає нові уявлення про можливості бібліотечних установ як сучасних інформаційних центрів, а також здійснені узагальнення про засоби забезпечення користувачів електронною правовою інформацією на основі проведеної типізації основних груп користувачів за характером діяльності та ін. Привертають увагу також результати здійсненого Н. Івановою соціологічного дослідження, що демонструють не лише зміни професійних, освітніх, вікових характеристик користувачів, але й дають уявлення про нові інформаційні запити в правовій сфері [13]. На думку І. Коваленко, найефективнішим комунікаційним засобом стимулювання потреби в підвищенні правової культури є створення корпоративного онлайн-ресурсу електронної правової бібліотеки, організованої на базі спеціалізованого Інтернет-порталу “Бібліотечне законодавство України”. Тому, дисертантка у своєму дослідженні підкреслює, що ядром змістовного контенту мультимедійного середовища цього порталу має стати дистанційний навчальний модуль “Бібліотечне право”, як ефективний інструмент системної інтеграції загальноправових та професійно-правових знань бібліотекарів. Опанування цього модуля бібліотечними працівниками сприятиме прирощуванню міждисциплінарного знання, що виникає на стику наук, набуттю вмінь та навичок щодо правової регламентації всіх основних напрямів діяльності сучасної бібліотеки і загалом – підвищенню ефективності формування всіх компонентів правової культури бібліотечного фахівця. За результатами проведеного дисертантом соціологічного дослідження розроблено класифікацію комунікаційних засобів формування правової культури бібліотечного фахівця. Доведено, що когнітивним ядром їх правової культури є інформаційне право, яке регулює суспільні відносини, пов’язані з функціонуванням інформації в суспільстві [14].

Перехід України до високотехнологічного інформаційного суспільства зумовлює необхідність глибокого оновлення системи освіти, яка є основою розвитку країни, запорукою її майбутнього. Потреба українського суспільства та бібліотечної галузі України в компетентних, високоосвічених кадрах, здатних ефективно діяти в умовах інформатизації суспільства, забезпечуючи повне й оперативне задоволення потреб користувачів у різноманітних видах і типах документно-фіксованої інформації, і сучасним станом підготовки бібліотечно-інформаційних кадрів, зорієнтованої в основному на роботу з традиційними друкованими виданнями дало підстави Л. Демчині розробити теоретичні засади формування системи документологічної складової підготовки бібліотечно-інформаційних кадрів у сучасній Україні в умовах інформатизації та ступеневої освіти; на основі ретельного аналізу публікацій виявити, що провідну роль у становленні та розвитку наукових дисциплін документально-комунікаційного циклу відіграють учені, які є одночасно й викладачами відповідних навчальних дисциплін; обґрунтувати висновок щодо провідної

ролі вишівської науки в розвитку наукових і навчальних дисциплін документально-комунікаційного циклу, визначити їхні номенклатуру, об'єкт, предмет, міжпредметні зв'язки [15].

Важливого значення для української бібліотечної освіти, яка, відповідно до міжнародних освітніх вимог, трансформувалася в інформаційно-бібліотечну освітню систему, набувають питання ефективного використання інформаційних і телекомунікаційних технологій. Нині спостерігається недостатнє використання інноваційних інформаційних технологій, зокрема технологій дистанційного навчання, у сфері підготовки бібліотечних фахівців сучасного рівня. І саме у зв'язку з передовими тенденціями розвитку освіти, де центральне місце посідає використання інформаційно-комунікаційних технологій дистанційного навчання, слід вивчати, аналізувати та зважати на позитивний досвід, накопичений у вищих бібліотечно-інформаційних школах зарубіжних країн, зокрема в США, яка є провідною країною у сфері інформаційних технологій. Проблему з наукового обґрунтування теоретико-методичних та організаційних засад використання інформаційних технологій дистанційного навчання в зарубіжній освітній сфері, на прикладі університетів США, з метою створення відповідної науково-організаційної платформи для ефективного впровадження інноваційних технологій навчання у вищих бібліотечно-інформаційних навчальних закладах України досліджувала О. Олійник. На основі аналізу інформаційно-комунікаційних технологій дистанційного навчання бібліотечних фахівців в університетах США (понад 33) з'ясовано, що головними тенденціями практичної галузі, котрі впливають на форми та засоби навчання, є міжнародна та внутрішньо-американська корпоративна діяльність бібліотек на базі телекомунікаційних мереж Інтернету; поширення інформаційно-бібліотечних послуг через мережу Інтернет; організація онлайн-бібліотечних послуг і продуктів; становлення та розвиток професійних кадрів – бібліотечно-інформаційних фахівців, зміст і функції діяльності яких базуються на інформаційно-комунікаційних технологіях. Успішним прикладом є загальновизнана онлайн-програма на ступінь Master's (M.S.) із бібліотечних та інформаційних наук (LEEP3), яку пропонує Graduate School of Library and Information Science (GSLIS) в Іллінойському університеті в м. Урбана-Шампейн. Вона є дистанційною альтернативою “традиційним” програмам, які мають можливість вивчати студенти в університеті. Дослідницею запропоновано й обґрунтовано рекомендації щодо впровадження у вітчизняну бібліотечно-інформаційну освіту дистанційного навчання, з урахуванням специфіки української вищої галузевої освіти й з конкретними пропозиціями для комплексу системного забезпечення: організаційного, технологічного, технічного, кадрового [16].

Сучасний період розвитку інформаційної сфери суспільства характеризується стрімким зростанням обсягів електронних документальних ресурсів. Значна їхня частина

існує лише в глобальних комп'ютерних мережах. Питання зберігання цієї інформації для наступних поколінь належним чином не вирішено. Бібліотеки за нових умов мають розширити свої функції і доповнити їх завданнями архівування та використання мережевих науково-інформаційних і суспільно значущих ресурсів. Вітчизняні бібліотеки мають знайти свій підхід до вирішення завдання формування фонду плинних мережевих джерел інформації, що має враховувати як світовий досвід збереження інформаційних ресурсів глобальних комп'ютерних мереж, так і особливості організації бібліотечної системи в Україні. Тому, в роботі В. Копанєвої проаналізовано основні тенденції розвитку онлайн-науково-інформаційних ресурсів в Україні та світі; розроблено концептуальні засади формування національного фонду мережевих джерел інформації; визначено правові засади архівування науково-інформаційних ресурсів; обґрунтовано підхід до опрацювання великих обсягів інформації в електронному фонді [17].

Невід'ємну частину вивчення історичного процесу розвитку як вітчизняної, так і зарубіжної бібліотечної справи становить поглиблене дослідження основних принципів її функціонування на різних історичних етапах. Тут слід звернути увагу на роботу Н. Захарової, зумовлену необхідністю наукового осмислення культурно-просвітницької діяльності НБУВ на різних етапах соціально-політичного та економічного розвитку України, в нових умовах розвитку українського суспільства, перетворення Бібліотеки в науково-інформаційний та національно-культурний центр. Ґрунтовне вивчення комплексного документального масиву, зібраного в різних архівах за 90 років, дало змогу дослідниці відтворити цілісну картину становлення, розвитку та перспектив культурно-просвітницької діяльності НБУВ, яка еволюційно трансформувалася від найпростіших форм масової роботи до перетворення Бібліотеки на культурно-просвітницький центр [18]. Визначення ролі НБУВ в складному процесі розвитку національної бібліографії в Україні, у вирішенні питань формування національної ретроспективної бібліографії, виявлення спадкоємності науково-бібліографічної роботи в різні історичні періоди розвитку бібліографії та формування новітніх тенденцій, окреслення специфіки їхньої реалізації у практиці бібліографічної роботи є важливим науковим результатом дослідження Д. Устиновського [19].

Розбудова громадянського суспільства в сучасній Україні актуалізує роль громадськості та професійних об'єднань у впровадженні демократичних принципів у діяльність установ пам'яті: архівів, бібліотек, музеїв. Відтак надзвичайно важливим є вивчення світового досвіду в цій сфері. Приміром, у дисертаційному дослідженні В. Пашкової репрезентовано результати вивчення діяльності професійних об'єднань Північної Америки, Європи, Азії, Африки, Австралії, трансформації їхньої суспільної ролі на тлі зміни соціальних функцій бібліотеки й завдань бібліотекаря в різні історичні періоди та

за різних соціально-економічних обставин. Широкі географічні та хронологічні межі дослідження (понад 130 років) дозволили здобувачеві визначити загальні тенденції розвитку бібліотечних об'єднань, виокремити й проаналізувати їхні функції. У роботі достатньою мірою висвітлено вплив національних бібліотечних асоціацій на вдосконалення практики та стимулювання наукових досліджень, обґрунтовано особливу роль асоціацій у розробці та забезпеченні дієвості професійних моральних кодексів. Важливо відзначити, що науковець ретельно проаналізувала видавничу діяльність національних бібліотечних асоціацій, дослідивши різні типи і види професійних видань, які виходять під грифом бібліотечних об'єднань, фахово розкрила їхні завдання та роль у професійному зростанні. Аналіз документального потоку та масиву видань бібліотечних асоціацій дозволив визначити їхню роль у системі інформаційного забезпечення бібліотечної справи [20].

Наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. людство вступило в нову стадію свого розвитку – інформаційне суспільство, що призводить до суттєвих трансформацій каналів і засобів передавання інформації в часі та просторі, динамічних змін у діяльності соціокомунікативних структур суспільства, зокрема в бібліографічній діяльності бібліотек. Це зумовлює нові вимоги до організації бібліографічної діяльності в Україні, пошуку місця й ролі бібліографічної інформації в комп'ютеризованому інформаційному середовищі. У цьому контексті дисертаційне дослідження Л. Трачук, в якому обґрунтовуються теоретичні засади формування системи електронної бібліографії в ситуації невизначеності низки організаційних та методичних питань, набуває особливої актуальності, наукового та практичного значення [21]. Бібліографія бібліографії, тобто метабібліографія, є невід'ємною частиною інформаційного забезпечення розвитку науки і культури в кожній державі. Тому вивчення процесів становлення та розвитку мета бібліографії в Україні на основі виявлення історичних умов походження та подальшого розвитку цього виду бібліографії має важливе значення та зумовило актуальність дисертаційного дослідження О. Промської [22]. Досить важливою для розвитку вітчизняної галузевої бібліографії є дисертаційна робота М. Шатрової, в якій, детально проаналізувавши видання з питань образотворчого мистецтва, що вийшли в Україні в 1996-2006 рр., дослідниця виявила не лише тематичний і типологічний склад видавничої продукції, але й композиційні та методичні особливості окремих видів видань. Зокрема, особливу цінність становить характеристика бібліографічних та довідкових видань, що становлять інструментарій бібліографічного обслуговування споживачів образотворчої інформації. Вперше охарактеризовано також довідково-бібліографічний апарат бібліотек у галузі образотворчого мистецтва [23].

Розглянуті дисертаційні роботи відображають ступінь розвитку бібліотечної науки і підготовки наукових кадрів, при якій галузь могла б перейти на якісно інший рівень

взаємодії з суспільством. Основні наукові ідеї, висновки і практичні рекомендації даних дисертацій можуть використовуватися при розробці стратегій розвитку бібліотечного соціального інституту та формуванні змісту інноваційної політики бібліотек на різних рівнях її системного функціонування.

Використана література

1. Про доповнення переліку галузей науки, з яких може бути присуджений науковий ступінь : Постанова Кабінету Міністрів України від 13 груд. 2006 р. №1718 // Уряд. кур'єр. – 2007. – 10 січ.

2. Про затвердження Переліку галузей науки, з яких може бути присуджений науковий ступінь : Постанова Кабінету Міністрів України від 29 листоп. 1997 р. № 1328 // Офіц. вісн. України. – 1997. – № 49. – С. 36; Про затвердження Переліку спеціальностей, за якими проводиться захист дисертацій на здобуття наукових ступенів кандидата наук і доктора наук, присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань : (Із наказу ВАК України від 23.06.2005 р. № 377) // Бюл. ВАК України. – 2005. – № 9. – С. 2-18.

3. Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника : Постанова Кабінету Міністрів України від 7 березня 2007 р. № 423.

4. Давидова І.О. Інноваційна політика бібліотек України: зміст та стратегії розвитку в інформаційному суспільстві : автореф. дис. ... д-ра наук з соц. комунікацій : спец. 27.00.03 “Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство” / І.О. Давидова ; Харк. держ. акад. культури. – Х., 2008. – 51 с.

5. Шемаєва Г.В. Бібліотека в системі наукової комунікації: коеволюційні процеси розвитку : автореф. дис. ... д-ра наук із соц. комунікацій : спец. 27.00.03 “Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство» / Г.В. Шемаєва ; Харк. держ. акад. культури. – Х., 2009. – 41 с.

6. Грабар Н.Г. Виховна діяльність бібліотек вищих навчальних закладів у сучасних соціально-комунікаційних умовах : автореф. дис. ... канд. наук із соц. комунікацій : спец. 27.00.03 “Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство» / Н.Г. Грабар ; Харк. держ. акад. культури. – Х., 2008. – 20 с.

7. Жукова В.П. Професійно-діяльнісне середовище бібліотеки: чинники формування, структура й управління : автореф. дис. ... канд. наук із соц. комунікацій : спец. 27.00.03 “Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство” / В.П. Жукова ; Харків. держ. акад. культури. – Х., 2009. – 20 с.

8. Дурєєва Т.А. Адаптація комунікаційних технологій до бібліотечної діяльності в умовах інформаційного суспільства : автореф. дис. ... канд. наук із соц. комунікацій : спец.

27.00.03 “Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство” / Т.А. Дурєєва ; Харків. держ. акад. культури. – Х., 2010. – 20 с.

9. Ісаєнко О. О. Розвиток інноваційних бібліотечних технологій інформаційного обслуговування в Україні (1980-2007 рр.) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : спец. 27.00.03 “Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство” / О.О. Ісаєнко ; Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. – К., 2009. – 20с.

10. Костирко Т.М. Система бібліотечно-інформаційних ресурсів вищих навчальних закладів: концептуалізація регіональних механізмів функціонування : автореф. дис. ... канд. наук із соц. комунікацій : спец. 27.00.03 “Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство” / Т.М. Костирко ; Харк. держ. акад. культури. – Х., 2008. – 20 с.

11. Соловійова М.В. Комерціалізація бібліотечно-інформаційної діяльності в умовах ринкової економіки України : автореф. дис. ... канд. наук із соц. комунікацій : спец. 27.00.03 “Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство” / М.В. Соловійова ; Харк. держ. акад. культури. – Х., 2009. – 20 с.

12. Медведєва В.М. Еволюція дистантних форм бібліотечної роботи як спосіб розширення доступу користувачів до бібліотечних фондів (1990-2009) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : спец. 27.00.03 “Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство” / В.М. Медведєва ; Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. – К., 2010. – 18 с.

13. Іванова Н.Г. Електронне інформування в правовій сфері як бібліотечний аспект розвитку інформатизації в Україні (1998-2008 рр.) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : спец. 27.00.03 “Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство” / Н.Г. Іванова ; Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського. – К., 2010. – 16 с.

14. Коваленко І.П. Комунікаційні засоби формування правової культури бібліотечних фахівців : автореф. дис. ... канд. наук із соц. комунікацій : спец. 27.00.03 “Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство” / І.П. Коваленко ; Харків. держ. акад. культури. – Х., 2010. – 21 с.

15. Демчина Л.І. Вища бібліотечно-інформаційна освіта в сучасній Україні: формування документологічної складової : автореф. дис. ... канд. наук із соц. комунікацій : спец. 27.00.03 “Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство” / Л.І. Демчина ; Харк. держ. акад. культури. – Х., 2008. – 20 с.

16. Олійник О.В. Інформаційні технології дистанційного навчання у вищій бібліотечній освіті США : автореф. дис. ... канд. наук із соц. комунікацій : спец. 27.00.03 “Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство” / О.В. Олійник ; Харк. держ. акад. культури. – Х., 2008. –20 с.

17. Копанєва В.О. Формування фонду мережевих ресурсів у науковій бібліотеці (90-і роки ХХ ст. – поч. ХХІ ст.) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : спец. 27.00.03 “Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство” / В.О. Копанєва ; Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. – К., 2008. – 20 с.

18. Захарова Н.Б. Культурно-просвітницька діяльність Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (1918-2008) : автореф. дис. на ... канд. іст. наук : спец. 27.00.03 “Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство” / Н.Б. Захарова ; Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. – К., 2010. – 19 с.

19. Устиновський Д.В. Науково-бібліографічна діяльність Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського (1918 - 2010): етапи, напрями, зміст : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 27.00.03 “Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство» / Д.В. Устиновський ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. – К., 2011. – 20 с.

20. Пашкова В.С. Еволюція національних бібліотечних асоціацій (1876-2009) : автореф. дис. ... д-ра іст. наук : спец. 27.00.03 “Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство” / В.С. Пашкова ; Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. – К., 2010. – 40 с.

21. Трачук Л.Ф. Комп'ютеризація бібліографічної діяльності бібліотек в Україні (1991-2009 рр.): основні напрями розвитку бібліографування та бібліографічного обслуговування : автореф. дис. ... канд. іст. наук : спец. 27.00.03 “Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство” / Л.Ф. Трачук ; Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. – К., 2010. – 20 с.

22. Промська О.Л. Розвиток метабібліографії в Україні (кінець ХІХ – початок ХХІ ст.) : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 27.00.03 “Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство” / О.Л. Промська ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. – К., 2011. – 18 с.

23. Шатрова М.Б. Документні ресурси української бібліографії образотворчого мистецтва (1996-2005): склад, зміст, особливості розвитку : автореф. дис. ... канд. іст. наук : спец. 27.00.03 “Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство” / М.Б. Шатрова ; Нац. б-ка України ім. В.І. Вернадського. – К., 2010. – 18 с.